

BISERICA și ȘCÓLA.

Fóia bisericescă, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiune

„BISERICA și ȘCÓLA.“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Nr. 10723/1900.

Acest Regulament publicat în ședința plenară de astăzi se introduce provisoriu, și prin aceasta, conform concludusului congresual Nr. 67/1900 se abroagă Regulamentul din 1878.

Arad din șed. cons. plen. dela 22 Faur, (7 Martie) 1901.

Iosif Goldts, m. p.
Episcopul Aradului.

Regulament

pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale.

I. Forul judecătoresc.

§. 1. Procesele divorțiale se tratează și se decid: în I. instanță la scaunul protopresbiteral; în II. instanță la senatul strins bisericesc al consistorului eparchial; ear în III. instanță la senatul strins bisericesc al consistorului mitropolitan.

§. 2. În ședința în care se aduce sentință meritatorie, fie-care for trebuie să fie compus din un număr de membri prescriși în Statutul org. §§. 34, 138 și 169.

II. Recusațiuni și delegațiuni.

§. 3. Recusațiunea vre-unui membru al forului are loc:

a) când vre-un membru sau președintele forului este înrudit cu vre-una dintre părțile litigante, sau cu părinții, tutorii ori curatorii acestora, în spițele oprite prin Statutul organic §§. 35, 112, 162;

b) când vre-un membru sau președintele forului a ocurs sau ocure în același proces ca mărturie sau reprezentant al vre-unei părți litigante;

c) când vre-un membru sau președintele e inimic notoric al vre-unei părți litigante, sau stă în proces cu aceea;

d) când cel ce a fost membru votant, sau reprezentant al vre-unei părți în același proces la forul inferior, devine membru votant la forul superior.

§. 4. Ivindu-se atari pedeci la vre-un membru al forului, președintele celui for e dator din oficiu, sau la cererea părților, a substitui pe membrul impedeat, cu alt membru; ear ivindu-se atari pedeci la 3 din cei 6 membri ai forului de I. instanță: consistorul eparchial delegă pentru acest cas pe alt for de I. instanță.

Provenind atari pedeci la membrii dela a II-a instanță, episcopului, respective arhiepiscopului i compete a substitui pe membrii impedețați.

Președintele se înlocuește prin cel mai bătrân asesor.

§. 5. Causale de recusare se cercetează din oficiu; însă și părțile litigante sunt datoare a le aduce timpuriu aceste pedeci la cunoștința forului, căci dacă vre-un for ar decide procesul fără privire la aceste: decisiunea numai atunci se poate anulă, decumva acele pedeci au fost sau au trebuit să fie cunoscuta membrului respectiv sau președintelui și totuși nu s'au descoperit forului.

III. Sfera activității forului.

§. 6. Procesele divorțiale și toate cauzele matrimoniale se intentează, se pertractează și se decid, asemenea și cercetarea dovezilor se face la forul protopresbiteral de I-a instanță, după normele acestui Regulament și pe basa canoanelor bisericești. Forul de I-a instanță e îndreptățit, de va cere trebuința, a cită părțile litigante, pe părinții, tutorii, curatorii sau apărătorii lor spre ascultare.

§. 7. Forurile de I. instanță au să poarte registre deosebite pentru cauzele matrimoniale și au să subștearnă consistorului eparchial la 1 Ianuarie a fie-cărui an un conspect despre procesele divorțiale încaminate la for în anul precedent.

§. 8. Actele procesuale terminate cu sentință executabilă, se păstrează în arhivul scaunului protopresbiteral.

IV. Competința forului.

§. 9. Partea actoră are a căută pe partea inctă la forul acesteia, care și în cas de contra-acțiune rămâne competent până la finirea procesului.

§. 10. Pentru litiganții aparținători la diferite eparhii, for competent de I-a instanță e acel scaun protopresbiteral, în al cărui tract părțile au domiciliul lor stabil, sau fiind domiciliul acesta dubiu: în al cărui tract ele și-au avut domiciliul stabil după cununie, sau neconstatându-se de felii domiciliul stabil: în al cărui tract ele s'au cununat.

Forul competent de a II-a instanță este acel consistor eparhial, căruia substă forul competent de I-a instanță.

§. 11. Normele §-lui premergător au valoare și față de aceia, cari ca străini s'au cununat afară din mitropolie, însă mai apoi s'au așezat aici și legalmente aparțin la mitropolie.

§. 12. Dacă părțile cununate în provincia aceasta mitropolitană se vor divorță afară din mitropolie: divorțul în mitropolie numai atunci va avea valoare, dacă procesul lor din nou se va pertractă, respective se va examina și decide la forurile competente din provincia mitropolitană.

§. 13. Controversele de competență între forurile de I-ma instanță ale unei eparhii, le decide finalmente consistorul eparhial; ear cele dintre forurile diferitelor eparhii, consistorul mitropolitan.

§. 14. La căsătorii micste forurile noastre bisericesti sunt competente pentru părțile aparținătoare bisericeii noastre.

§. 15. Forurile au a-și examina competența din oficiu, sau în urmarea excepțiunii părților.

§. 16. Competința forului nu se poate altera prin învoirea părților.

§. 17. Actele petrecute la un for părut de competent, care însă mai apoi s'a constatat de necompetent, pot să aibă valoare — afară de decisiunea finală — și la forul competent; acest din urmă însă poate ordina întregirile necesare.

V. Presentarea și reprezentarea înaintea forului.

§. 18. Părțile litigante au a se prezenta în persoană, când cere judecătoria bisericească, — eară cu cele minorene se pot prezenta și părinții sau tutorii lor, asemenea și în casul absentării părților; pentru cei de sub curatelă se citează curatorul pus din partea autorităților competente.

VI. Acuastorul (actor), incusatul (inct).

§. 19. Actor și inct poate fi numai bărbatul sau femeea, cari sunt cununați bisericește.

§. 20. Inctul poate deveni actor în același proces, dacă el în primul său răspuns asupra acțiunii contra-acusează pe actor și asemenea cere despărțire, înse din alte motive.

§. 21. Prin contra-acusare nu se alterează competența forului.

VII. Citațiunile și admanuările.

§. 22. Admanuarea citațiunilor și decisiunilor judecătorești la părțile interesate, se efectuește prin parochii locali, cari sunt datori fără amânare și sub responsabilitate a admanuă scrisorile venite, a luă despre primire subscrierea adresatului în foaia de admanuare și a așterne aceasta numai decât la scaunul protopresbiteral; eară în cas de refuzare ori de absentare a părții, a raportă despre aceasta, respective despre ubicațiunea absentului.

§. 23. Admanuările se fac la mâna litiganților și — fiind aceștia minoreni — într'una și la părinți sau tutori.

§. 24. Neînfațișarea părților nu împedecă procedura ulterioară.

VIII. Procederea forului.

§. 25. În procesele divorțiale forul procede după normele procedurii sumare.

§. 26. Desființarea căsătoriei se cere prin o suplică prezentată în scris la scaunul protopresbiteral, sau luată la protocol prin protopresbiterul competent.

La suplică se alătură în original sau în copie autenticată estrasul de cununie, și sentința definitivă, a forului civil, prin care s'a desființat, respective anulat căsătoria civilă.

În suplică se arată, ubicațiunea ambelor părți, eventual se arată că ubicațiunea părții incusate e necunoscută, deasemenea și motivul canonic pentru desființarea sau anularea căsătoriei.

§. 27. După ce s'a aflat acusa întemeiată, protopresbiterul defige terminul de pertractare, citează părțile, eventual și pe părinții sau tutorii lor; înfațișându se cei chemați, iea spusele lor la protocol și stăruie a eruă adevărata stare a lucrului; în cas de necesitate, când adecă forul bisericesc nu ar pute primi de basă canonică motivul sentinței forului civil, păsește la investigațiune.

Spre scopul acesta protopresbiterul defige o zi nouă de înfațișare.

Părțile și martorii se ascultă în mod sumar inducându-se în protocol numai espunerile decisive.

Părțile și martorii pot fi ascultați și sub jurământ.

Părților li stă în voie a ceti și a decopia protocolul și atestatele.

§. 28. Pe basa constatărilor făcute la pertractare, eventual scoase din sentința forului civil, se aduce sentință în ședința scaunului protopresbiteral.

IX. Cercetări și probațiuni (investigațiuni și dovezi).

§. 29. Forul de I-a instanță, după încheierea pertractării procesuale, sau și mai înainte, procede la cercetarea și esaminarea dovezilor. Despre ascultarea mărturiilor și despre eventuala instituire a oculatei înștiințază și pe părți.

§. 30. Probațiunile se pot face: a) prin mărturisirea proprie; b) prin jurământ; c) prin documente; d) prin oculata judecătorească; e) prin mărturie.

Actorul, sau contra-actorul este dator a-și dovedi afirmațiunile. Cercetarea merge în această direcțiune, ea însă se estinde și asupra acelor momente și dovezi aduse de partea inctă sau procurate din oficiu, prin cari poate eși adevărul la lumină.

§. 31. Mărturisirea părții litigante, fie făcută ori unde, încât aceea se refere la motivul divorțului și este făcută serios, liber și în liniște, de însași partea litigantă, — numai atunci poate servi de dovadă la forul bisericesc, dacă lucrul, pe care l'a mărturisit, se va adeveri încâtva și prin alte dovezi sau impregiurări sau întâmplări constatate. Forul are să fie cu mare atențiune la esaminarea mărturisirii, ca nu cumva în aceea să fie ascunsă vre-o înțelegere între părți pentru divorțarea lor.

§. 32. Jurământul părților de sine stătător și nespriginit de altă dovadă, nu se admite în procese divorțiale.

§. 33. Documentele publice fac deplină dovadă despre cele ce se cuprind întrinele, dacă acelea sunt date de organe publice bisericești sau civile în sfera activității acestora și dacă nu se dovedește contrarul coprinsului lor.

§. 34. Documentele private de sine încă nu fac dovadă în procesele divorțiale; ele însă, dacă autenticitatea lor va fi dovedită, pot servi la întărirea altei probațiuni sau a altor impregiurări și fapte constatate.

§. 35. Genuinitatea documentului privat are să o dovedească cel ce se provoacă la el, prin mărturie, prin pricepători, prin recunoașterea părții contrarie sau prin jurământ.

§. 36. Probațiunea principală în cauze divorțiale se face prin fasiunea mărturiilor demne de crezământ și jurate.

§. 37. De mărturie nu se pot primi absolut: cei pedepsiți pentru jurământ fals; părțile ineseși; cei ce pentru slăbiciune trupească sau spirituală nu pot atesta adevărul; cei ce sunt în etate sub 14 ani, sau au fost în această etate atunci, când s'a întâmplat fapta; advocații, apărătorii și judecătorii în acelaș proces, afară dacă fapta s'a întâmplat la judecată în prezența lor.

§. 38. Relative, adecă când partea contrară se opune la testificarea lor, sunt incapabili de a testa: rudeniile de sânge în sus și în jos, și frații

părților; și cari au dat ansă la stricarea căsătoriei, în fine toți cei ce trăiesc în dușmănie cu vre-o parte, sau pot avé folos din urmarea divorțului.

Totuși rămâne la bună judecata forului, ca el să poată ascultă și jură pe astfelu de martori în împrejurări grave mai ales, când numai prin fasiunile lor se poate lămuri lucrul.

§. 39. Mărturiilor, cari fasionază numai după cele auzite, eară nu după propria conștiință, nu se dă crezământ; precum nici suspțiunea, ce se naște din șoptiri sau vorbe rele sau din cleвете deșerte, nu se ia în socotință.

§. 40. Dovadă deplină face testificarea cel puțin a doi sau trei martori demni de crezământ și jurați cărora li se ia jurământul după depunerea mărturisirii.

Preoții nu se supun la jurământ, ei fasionază cu provocare la jurământul preoțesc.

Martorul se întrebă de etatea și religiunea lui, de locuința și familia lui, de înrudirea cu părțile și de alte referințe către ele, apoi de faptele și împrejurările, ce sunt a se dovedi.

§. 41. Mărturiile se citează și se ascultă la scaunul protopresbiteral sau după împrejurări se ascultă și prin esmiși sau prin recuiștiune.

§. 42. Martorii se ascultă numai unul câte unul, și nu în public. La ascultare pot fi de față părțile ineseși și advocații sau apărătorii lor, inese aceștia nu au drept a întrebă sau a intrerupe pe martor, ei pot numai propune funcționarului unele întrebări, cari să se pună martorului. Martorul din motive grave poate cere, ca ambele părți litigante, sau părinții, fii și frații lor, să nu fie de față la ascultarea lui.

§. 43. Fasiunea martorului e de a se luă la protocol așa precum a vorbit el, adecă în prima persoană, fidel și corect, conform spusei lui, apoi a i se ceti fasiunea, — care aflând-o dinsul fidelă — are să o subscrie el însuși, sau, cu punerea degetului, prin altul din sinul comisiunii.

După încheierea protocolului de investigațiune, acesta se subscrie de funcționari, respective de esmiși, de părți sau de apărătorii lor, dacă aceia vor fi de față.

Denegarea subscrierilor în toate casurile e de a se notă espres la protocol, precum și motivele denegării.

§. 44. Oculata se ordineză din oficiu sau și la cererea părților, când ea va fi necesară și se face ca și ascultarea mărturiilor, inese cu pricepători de lucru (esperți). Eară patimele, boalele și neputințele trupesti și spirituale, spre a căror cunoaștere se recere deosebită esperiență, se cercetează prin medici și moașe autorisate; spre care scop forul recereacă din oficiu pe unul sau mai mulți esperți pentru facerea oculatei și darea opiniunii.

X. Cercetarea anticipativă

§. 45. Dacă prin bolnăvirea vre-unui martor sau prin călătoria lui pe timp mai îndelungat, sau fiind

martorul în etate adâncă, sau dacă prin schimbarea curândă a stării de față, ar crede vre-o parte, că-și poate pierde sau amână dovada: în acestea casuri, ce are a le adevăra, după ce va fi dată acțiunea și răspunsul, poate cere ca în grabă să se facă cercetarea prin ascultare sau oculată și forul este dator a-i împlini cererea, după formele prescrise.

XI. Sentința și publicarea ei.

§. 46. Sentința se aduce în ședința forului, observându-se următoarele :

În ședință referentul espune starea lucrului într-una cu părerea sa și cetește și actele ce conțin esența cauzei. La întrebarea sau cererea ori-cărui membru, referentul și eventual președintele sunt dator să dea deslușirile recerute. Fie-care membru poate cere a se cetă cutare sau cutare act. După desbaterea deplină a cauzei, se păsește la votare începând dela cel mai tiner membru în sus până la cel mai bătrân, ear președintele enunță sentința. În cas când voturile sunt egale, dărimă votul președintelui. Membrii pot da vot separat. Notarul are vot informativ, precum și difensorul, de va fi de față. Notarul forului face pe scurt un protocol special despre decurgerea pertractării în ședință, în care scrie în fine sentința întreagă, precum s'a enunțat, împreună cu motivele ei. Protocolul acesta se subscie apoi de președinte, de notar și de toți membrii votanți. Ședința forului nu este publică, dar dacă e de lipsă se pot chemă părțile de față, pentru a se admonia la pace și conviețuire; însă la desbaterea cauzei și la aducerea sentinței numai membrii și funcționarii forului pot fi de față.

§. 47. Sentința adusă se publică părților în prezența lor personală prin președinte ; și adevăra numai decât în ședință, dacă vor fi ele de față ; altcum se vor cită fără amânare pe o zi anumită, când apoi li se va publică sentința în prezența notarului.

După publicare se ia la protocol declarațiunea părților de mulțămire sau nemulțămire și li se dă de știre, că în 15 zile, începând dela această zi, și pot aduce apelațiunea, inse și fără de aceea procesul se va așterne din oficiu la consistor, spre revisiune.

Toate acestea se înseamnă la protocol.

Sentința împreună cu motivele ei se estradează părților în esemplare originale provăzute cu subscrierea președintelui și a notarului și cu sigilul oficial, în cari să fie amintit și actul făcutei publicări.

§. 48. Dacă vre-o parte nu se înfățișează la publicarea sentinței : aceasta în forma indicată în §. 47. se trimite la parochul părții absente spre publicare și admanuare ; despre ce parochul va raportă protopresbiterului, recludând coala de admanuare, respective adevărînța despre primire. În casul acesta termenul de apelațiune de 15 zile se compută dela primirea și publicarea sentinței.

§. 49. După trecerea termenului de apelațiune protopresbiterul așterne fără amânare întreg actul procesual, dimpreună cu apelațiunile ce se vor fi dat, la consistor spre revisiune, pe lângă un raport pentru fie-care proces deosebit.

§. 50. La decisiunile judecătorești în cauzele matrimoniale servesc de norme următoarele :

- a) Testamentul vechiu și nou ;
- b) Canoanele sfinților apostoli ;
- c) Canoanele celor șapte soboare a toată lumea și ale celor nouă soboare locale ;
- d) Sfinții părinți, cari se află însemnați în can. II. al soborului VI. din Trulla ;
- e) Pravila sau îndreptarea legii ;
- f) Legile statului, cari prescriu formalități din afară.

§. 51. Prin sentință enunță forul sau totala desființare a căsătoriei, cu anumirea părții culpabile, dând voie părților a păși la altă căsătorie, ori oprindu-le dela aceea pentru totdeauna, ori numai pe un timp și sub unele condițiuni ; sau enunță susținerea căsătoriei, îndreptând pe părți la conviețuire creștinească.

În sentința și în toate decisiunile judecătorești se face provocare la canonul și legile, pe cari se basează acelea, precum și la dispozițiunile acestui regulament, când decisiunea se razimă pe acesta.

XII. Spesele procesuale.

§. 52. Procesele matrimoniale sunt scutite de ori ce tacse.

Spesele eventuale, precum : competența martoriilor, esperților și a esmișilor le anticipă actorul, respective contra-actorul.

§. 53. Partea, care poartă vina la desfacerea căsătoriei de regulă se condamnă a rebonifică spesele procesuale, ce le-a avut și specificat cealaltă parte. Fiind ambele părți vinovate, se ridică spesele una pentru alta, eară după împregiurări se poate judecă o parte a rebonifică spesele celeilalte în măsură mai mică.

§. 54. Procesele divorțiale la forurile bisericesti sunt scutite de timbru sau tacse erariale.

XIII. Remedie de drept.

§. 55. În contra sentințelor se dă loc apelațiunii, care adresată către a II-a instanță, se predă de regulă cu esibit separat la forul de I-a instanță spre promovare. În apelațiunii se pot aduce și gravamine de nulitate privitoare la formele procesului. Recurs de nulitate deosebit nu se concede. Apelațiunea are loc și în contra decisiunilor forului de a II-a instanță, la cel de a III-a instanță. Apelațiunea trebuie să se dee în 15 zile dela publicarea, respective comunicarea sentinței sau a decretului.

§. 56. Prin apelațiune se suspendă esecutarea sentinței până la finala decideră a cauzei în ultima instanță.

§. 57. La cas de întârziare peste termenul de apelațiune, nu se dă restituțiune. Inse apelatiunea se poate și numai insinua la for in termenul deschis, verbal sau prin scrisoare.

XIV. Tractarea procesului in a II-a și a III-a instanță.

§. 58. In a II-a și a III-a instanță se tractează cauza după modalitatea prescrisă in §. 47.

§. 59. Instanța superioară poate întări sau modifica decisiunile forului inferior; le poate inse și anula pentru neobservarea formelor, și poate ordina noauă pertractare sau întregirea procesului.

§. 60. Decretările forului al II-le au putere executivă; asemenea și sentințele aceluiași, dacă in contra acestora nu s'a dat in termenul prescris apelațiune.

Sentințele forului al II-le și procesele decise acolo, nu se mai aștern din oficiu la al III-le for, ci numai in cas de apelațiune.

§. 61. Sentințele forului al III-lea, asemenea și ale forului al II-lea prin acest din urmă se trimit la forul I. in formă autentică, spre publicare și comunicare la părți.

XV. Esrotularea actelor.

§. 62. După totala încheiere a procesului divorțial, respective a certelor matrimoniale, fie-care parte are drept de a cere esrotularea actelor. Rugarea pentru acest scop se dă la forul I in două exemplare: in urmarea căreia protopresbiterul prin indorsată defige un termen scurt, la care părțile înfățișate la oficiul protopresbiteral vor pute scoate fie-care documentele sale acluse la proces, adeverind aceasta la protocol.

Scriptele procesuale și actele judecătorești nu se estradau părților.

XVI. Dispozițiuni generale.

§. 63. După incaminarea procesului divorțial părțile nu se pot silii a vieții la olaltă; inse nici li este iertat a trăi in însoțiri nelegiuite, sau și altcum a duce vieată nemorală.

Nr. 67 congr. 1900.

Votat de congresul național-bisericesc al mitropoliei ortodoxe-române din Ungaria și Transilvania, in ședința din 5/18 Octobree, 1900.

Leontinu Simonescu,
secretar mitropolitan.

Un document.

In fața agitațiunilor clerului gr. catolic, cu deosebire din ținutul Oradei-Mari alimentate cu scopul de a rupe „proseliți“ din credincioșii bisericeii noastre ortodoxe, P. C. Sa părintele vicar episco-

pesc V. Mangra, vrednic păstor al turmei sale, a intervenit pentru apărarea ei contra agresiunii unite la P. S. Sa Episcopul *Mihail Pavel* cu următoarea adresă:

Exceleția Ta!

Prea Sfințite Domnule Episcop!

In urma datoriei ce-mi incumbă de a susține și apăra autonomia și libertatea bisericeii gr. or. române *garantate prin legile patriei*, mă ved constrins a-mi ridica vocea și a reclama contra preotului gr. cat. Eugen Ardelean din Dicănești, care in chip *ilicît și ilegal* a invadat parochia gr. or. română din M.-Lazuri, *spre a-și face proseliți*.

Credincioșii bisericeii din parochia aceasta, suspusă jurisdicțiunii consistorialului gr. or. român din Oradea-mare, sunt mereu urmăriți și asediați de către preotul Eugen Ardelean, ca să treacă la unire cu biserica Romei. *Incălcând drepturile confesiunii gr. orientale*, acest preot in prezența delegaților consistorialului a intrat, fără scrupuli, in școala confesională gr. or. din M.-Lazuri, să agiteze poporul contra autorității legitime bisericești, de unde numai după provocarea delegaților s'a depărtat.

Exceleția Ta! Nu contestez misiunea și dreptul de conchistă al bisericeii catolice prin credință și cuvânt. Dar trebuie să resping igerința ilegală a numitului preot in afacerile parochiei gr. or. din M.-Lazuri și să cer protecția și aplicarea legii contra agitațiunilor sale detestabile. Căci mijloacele prin cari încearcă preotul Eugen Ardelean să convertească poporul ortodox român la unire, după cercetările și rapoartele oficioase, sunt *promisiuni mincinoase și necinstite*, d. e.: că va fi liber de plata preotului și învățătorului, dacă se va uni; biserica și școala le va face și întreținé episcopul gr. cat., ear de la episcopia romano-catolică vor căpeta pășune pentru vite și lemne din pădure gratuit. Aceste idei curat socialiste le propagă și sugerează popoului dela sate un preot gr. catolic, fără a se gândi la consecințe.

Exceleția Ta! Biserica ortodoxă română are *aceeași misiune culturală și patriotică de îndeplinit ca și biserica gr. catolică română*. In urmare, ori-ce jignire sau perturbațiune ce s'ar produce in mersul liberei sale desvoltări, este o jignire și perturbațiune adusă cultului popoului român. Fie-care păstor de suflete își va îndeplini perfect misiunea pastorală, dacă va conduce la mântuire turma *incredințată* păstoriei sale de către arhierul său, *fără a trebui să facă vênătoare de suflete și a răpi turma altuia*.

De-aceea rog pe Exceleția Ta, ca in interesul păcii și al bunei înțelegeri între confesiuni și cu deosebire între *fii aceleiași mame*, să binevoești a interzice preotului Eugen Ardelean și *ori-cărui preot de sub jurisdicțiunea Exceleției Tale*, de a invada

parochiile gr. or. și de-a agita contra bisericii ortodoxe române.

Primiți, Excelență, asigurarea adâncei mele reverințe.

Oradea-mare, 14/27 Februarie, 1901.

Vasile Mangra
vicar episcopesc.

Predică pentru Duminică I a Păresimilor.

„Aflat-a Iisus pe Filip și a zis lui: Vino după mine!”
Ioan 1.43

Iubiți Creștini!

Evangelia de astăzi ne arată, că Mântuitorul Cristos — venind în Galilea — află pe Filip și-l chiamă după Dânsul, zicând: *Vino după mine!* Filip crede și îndată îi urmează. Filip află pe Natanail, îl duce la Mântuitorul Cristos, care îl binecuvântă și îi făgăduiește zicând: „Adevăr, adevăr zic voue, că de acum veți vedea ceriurile deschise și pre ângerii lui Dzeu suindu-se și pogorîndu-se peste fiul omenesc!”

„Vino după mine!” Câtă bunătate părintească câtă iubire de oameni exprimă aceste trei cuvinte! Ce fericire și bucurie nespūsă a putut simți Filip, vîzînd înaintea sa pe Mântuitorul lumii, pe Domnul mării, pe Fiul lui Dzeu, prin care Dzeu însuși îl chiamă să vină după dânsul, la mîntuire, la fericirea vecinică în casa cerească. Și Filip îndată i-a urmat, ba aflînd pe Natanail, îl duce și pe acesta la Iisus, ca să dovedească tăria credinței și dragostea nemărginită, ce o are către Fiul lui Dzeu, care l'a mîntuit.

Vedeți iubiții mei! fericirea și bucuria aceea, pe care a avut-o Filip, o poate avea fiecare din noi, pentru că același Părinte ceresc, care a chemat pe Filip la mîntuire, continuă și astăzi și va continua în toate timpurile a chema la sine pe toți oamenii. Nici un lucru nu este fără purtarea de grijă alui Dzeu; pronia cerească se estinde la tot neamul omenesc. Când apucăm pe căi rătăcite, Dzeu ne caută, cum a căutat păstorul cel bun oaia cea rătăcită; când ne abatem dela poruncile lui și ne înstrăinăm de el, ne chiamă, cum a chemat pe Filip, ne admoniază uneori prin semne de iubire, altădată prin pedepse aspre și grele: toate cu dorința ferbinte să ne îndreptăm și pocăindu-ne, să ne mîntuim.

Dar cum ne chiamă Dzeu la sine? Auzim noi glasul lui? Vorbește el, ca să-l putem înțelege? Eată obiectul cuvîntării mele de astăzi! Fiți cu atențiune!

Intruparea Mântuitorul Cristos, vieța și învățăturile lui, vindecarea orbilor, schiopilor, surzilor și leproșilor, învierea fiicei lui Iair, a tînerului din cetatea Nain, a lui Lazar, liniștirea vînturilor și a

mării și toate minunile sîvîrșite de dânsul; patimile, rîstignirea pe cruce, moartea, învierea și înălțarea lui la ceriu; minunile și învățăturile apostolilor, sîngele martirilor; slujbele preoților din altar, cuvîntările lor de pe amvon, corul cîntăreților, clopotele bisericilor . . . toate sunt glasul lui Dzeu, care te chiamă — iubite creștine, *la iubirea lui Dzeu și a deapropaelui, la adevăr și dreptate, la îndreptare și mîntuire!*

Soarele, care luminează și încălzește, aerul, ce-l tragem în noi, ploile, ce adapă pămîntul, apa ce o bem, pămîntul pe care călcăm și care ne nutrește, tăria, sănătatea, vieța și toate bucuriile și plăcerile noastre curate — *toate ne chiamă la credință și nădejde în bunătatea și îndurarea nemărginită alui Dzeu*, pentru că fără aceste daruri dumnezeiești omul n'ar putea trăi pe pămînt, nici un minut, ci ar trebui să piară ca o umbră trecătoare.

„Plin e ceriul și pămîntul de mărirea lui!” Priviți soarele, luna și mulțimea stelelor, în ce armonie și rînduială străbat tîrimurile arătate lor. Priviți făpturile minunate de pe fața pămîntului, frumșea câmpurilor roditoare, codri seculari cu toată maiestatea și podoba lor. Priviți înălțimile amețitoare ale munților și adâncimile nepătrunse ale prăpastiilor, mărirea și afunzimile apelor cu toate tainele lor ascunse; priviți puterea vînturilor, iuțimea fulgerului . . . toate sunt lucrurile lui Dzeu, toate ne chiamă la smerenie, ascultare, supunere, vieță regulată; toate ne chiamă la bunăînțelegere, muncă serioasă, la adorarea lui Dzeu, *la credința în înțelepciunea și puterea nemărginită alui Dzeu.*

Glasul Domnului strigă către noi prin nenorocirile, ce le trimite Dzeu asupra noastră. „Căci pre cine iubește Domnul, îl mustră, pedepsește pră-fiul, pe care-l primește” — zice înțeleptul Solomon (Prov. 3, 12)- Cu multă trudă ne punem să lucrăm pămîntul așteptînd cu nerăbdare recolta de vară și de toamnă: rodul ostănelor noastre. Une-ori însă gerul sîc de iarnă, ori ploilea prea multe de primavară, ori seceta și grindina furtunoasă de vară sau alți vrămași ai câmpurilor nimicesc toată sîmînța. Vedeți — iubiții mei! — nimicirea recoaltei; nerodirea holdelor noastre e glasul lui Dzeu, care strigă către noi: Oameni pocăiți ve, îndreptați-ve, depărtați răutatea sufletelor voastre, încetați a face rele, învățați-ve a face bine, întoarceți-ve la Dzeu, umblați întru frica lui, păziți poruncile lui, pentru că *toate ostenelele voastre sunt zadarnice fără ajutorul și binecuvîntarea lui Dzeu.*

Glasul Domnului strigă către noi prin exemple oamenilor, cari încă în vieța aceasta își iau rîsplata meritată pentru păcatele lor. Ici este un bogat, care din averea-i frumoasă, ar fi putut trăi până la adânci bătrînețe dimpreună cu întreagă familia în deplină indestulire și fără griji; prin viața-i ușuratecă, prin desmerdări și plăceri desfrînate însă și-a risipit toată averea remînînd în sărăcia

neagră, cerșind mila neamurilor și a vecinilor, ajuns la disprețul oamenilor cu trup stors și sdruncinat cu suflet tâmpit, încunjurat de o familie bolnăvicioasă. Vedeți — iubiții mei! — prin exemplul acesta prea trist dreptatea lui Dzeu vorbește către noi admoniându-ne să fim păstrători și muncitori ferindu-ne de plăcerile desfrânate ale trupului și trăind o viață regulată amăsurat legilor firești, *pentru că natura și morala totdeauna se răsbună contra celor ce calcă și desconsideră legile ei.*

Colo este un om, care întreaga-i viață a trăit mințind și înșelând pe alții. Deodată îi se descoper toate fărădelegile, ajunge sub lege, demascată, desprețuit de oameni, despoiat de toată averea câștigată din sudoarea altora. Glasul Domnului strigă către noi prin același descoperire voind a ne arăta, *că averea câștigată pe căi și cu mijloace necinstite nici când nu poate aduce în familie pacea și binecuvântarea lui Dzeu.*

Dzeu ne chiamă la sine prin conștiința noastră. Au nu simțiți în inimile voastre un Duch, care controlează și judecă fără părtinire toate faptele și toate cugetele voastre? N'ați simțit în inima voastră deosebită bucurie săvârșind faptă bună? Și câtă muștrare a cugetului și a inimii când ați făcut vr-o fărădelege. „Asta să nu-o faci, asta-i nedreptate!” așa îți strigă conștiința, când te pregătești și cauți să înșeli ori să mințești pe deaproapele teu! „Asta n'ar fi trebuit să o faci, asta-i păcat!” așa te muștră conștiința când deja ai săvârșit păcatul. Vedeți — iubiții mei! vocea conștiinței e vocea lui Dzeu, care te laudă pentru faptele bune și te ciartă pentru fărădelegile făcute și astfel te chiamă la adevăr, dreptate, la fapte bune. *Fericit omul, care ascultă de glasul conștiinței sale curate!*

Sfânta maica noastră biserică, prin așezarea postului mare, prin frumoasele rugăciuni, cu cari chiamă la pocăință pe fiii săi credincioși, încă este glasul lui Dzeu, care strigă către noi să ne lăpădam de dulcelele poftelor, să ne curățim de intuncimea sufletului și a trupului, ca renouăm renăscuți și cu suflet curat să putem întâmpina învierea Domnului nostru Iisus Cristos, srbătoarea srbătorilor, începutul mântuirii noastre sufletești. „Suflete al meu, suflete al meu — strigă sf. maica biserică — școală, pentru ce dormi; sfârșitul se apropie și vei să te turburi; desteaptă-te dar, ca să se milostivească spre tine Cristos Dzeu cel ce este pretutindenea și toate le implinește!” Aceeași biserică, ca o maică duioasă, cere în numele fiilor ei credincioși, îndurarea lui Dzeu, iertarea păcatelor. „Greșit-am, fărădelege am făcut, nu ne-am îndreptat înaintea ta, nici am păzit, nici-am făcut, precum ne-ai poruncit noauă; ce nu ne părăsi pe noi până în sfârșit Dzeul Părinților!”

Dacă dară Dzeu ne chiamă la sine cu atâta dragoste și cu atâta purtare de grijă, — avem ca fi credincioși și supuși, să ascultăm de glasul său părintesc, să credem și să-i urmăm, cum i-a urmat

și Filip din evangelia de astăzi. Bunătatea nemărginită prin care ne susține, să-o răsplătim cu recunoștință, ear iubirea-i părintească cu iubire fiască isvorită din inimă curată, nefățărută dovedind prin viața și toate faptele noastre văzute și nevăzute că plinim cu sirguintă toate poruncile lui. Și pentru că toată darea, cea bună și tot darul desvârșit de sus este, dela Părintele luminilor, deci cu inima frântă și smerită să ne alăturăm la rugăciunea de astăzi a sfintei biserici și încheiând să zicem: „Doamne îndreptează-ne pe noi, cari începem postul săptămâni a doaua. Strălucească noauă sfințenie și lumina îndreptărilor tale; și ne învrednicește pe noi, cei ce plecăm genunchii nostri, a aduce Ție rugăciune bine primită, că Tu ești Tatăl nostru și uoi fiii tei și pe Tine cu frică te laudăm și numele Teu chie-măm.” Amin.

Mihail Păcățian,
paroch ort. rom.

Epistolă cetră parochul bătrân.

II.

Iubite Unchiule!

În săptămâna trecută am avut să fac o cale în cauza procesului ce are parochia mea cu groful, pentru pădure. Când ajunsei acasă, îmi spuse preoteasa, că nepotul Dtale, anumit mi-o adus acasă epistoala II-a Dtale, ca să o citesc și eu. Să nu te superi I. U. pentru acest lucru, dar nepotul Dtale trăiește bine și cu mine și suntem pe departe și ceva rudenie și nu se îndură, să nu-mi facă și mie de știre când e despre mine vorba, că e om cu inimă bună.

Acum vcd și eu I. U. că nu mie mi-a sunat vorbele din epistola I-a Dtale, dacă zici că „părintele Trăian” al Dtale, e preot numai de 3 — 4 ani. Ba nepotul Dtale a și cam șoptit — între noi fie vorba — preotesei mele, cine-i „părintele Trăian”, a Dtale!? A fost deci la mijloc o neînțelegere, ori cum să o numesc, o înțelegere greșită între mine și Dta.

Una însă nu mă pot răbda să nu o spun I. U., că ești prea iute la mânie, nu de alta, ci vezi Dta, dacă dară, în lucru a fost e neînțelegere, Dta erai gata să zici, că e zavistie la mijloc. De jumătate o și ziseși I. U. La ori-ce m'aș fi așteptat, dar la asta nu. Dta ști bine I. U. că noi am cam avut multe laolaltă, încă decând umblam eu la școală și de atunci incoaci de câte-ori ne-am dus și întlnit pela socoți și Dta nu mi-ai spus vorbă aspră, ba încă une-ori m'ai și cam laudat — aud dela alții — ear acum să te superi așa pe mine, ca să zici, că eu din zavistie am scris ce am scris. Și eară să mai zici I. U. că eu restălmăcesc vorbele Dtale. Eu gândesc I. U. că vorbele aceste, așa cam fără voie

le-ai scăpat în scrisoare, n'ai voit să zici rău de mine, numai cât în iuțeala mâniei, le-ai scăpat din peană.

Aceasta și de acolo o deduc eu, că ved că, în general, părerile espuse în epistola mea, sunt cam acelea ce și Dta I. U. le desvolți în epistola II a Dtale. Diferența în unele puncte, precum ved, nu e de natură principială, ci mai mult de caracter individual. Ear' aceasta își are esplicația în natură omului și earăși în felul de vedere a unuia și a altuia ca om.

După-ce am spus aceste I. U. acuma să trec la cealaltă parte a epistolei Dtale.

Am fos zis eu, că nu știu ceti cu semne, ear Dta mi-ai scris că semnele din epistoală insemnează : „că care preot s'ar uita de sine și de chemarea sa ; care nu se poartă în modul cuviincios etc. — acela ar trebui dat pe mâna păr. Archip la un pic de indeletnicire ortodoxă.“ Foarte adevărat I. U. ! Acum fiindcă m'ai clarificat cu scrierea semnelor și cu chipul în ce sens au fost scrise, n'am altă de zis, decât că și eu subscriu cu amândouă mâinile esplicația Dtale.

Și aceea o cred I. U., ba, am avut și ocașunea să mă conving, că zău, sunt și de aceia preoți, cari nu împlinesc toate funcțiunile sacre s. p. : nu fac liturgia înainte sfântită, punerea în mormânt, deniile etc. și în adevăr că numărul acelora nu e așa de mic, că un om fie el ori-cât de tare, să se poată angagia a-'i căra în cărcă la Criș. Mi-se pare I. U. că mi-aș frânge spinarea înainte de a-'i putea căra pe toți. Dar eu tot nu-'mi perd nădejdea, că nu și-or veni în ori, cei mai mulți dintre aceștia ; căci am și văzut pe câți-va silindu-se să nu se mai lase înapoi, ear alții, acum le rușine să se lase întrecuți de cei pe cari îi știuseră mai slabi, decât ei. Îmi pare, că de aici va fi apoi o întrecere nobilă și frumoasă, căci știu ei toți, că cei de sus bagă de seamă și la unii și la alții și cu vremea va eși din lucru ceva bun și frumos. Mi-se năzărește că și Dta I. U. abia aștepti vremea aceea, și eu cred, că nu peste mult va și veni, dacă va vrea și Dzeu.

Dar vezi I. U. tocmai când încă esprimai buna nădejde, ce o am pentru viitor față de acești preoți, — iată că îmi adusei aminte de purtările rele ale păr. Vasilie și a păr. George și iară mă cam intristai, de nu pot să nu îți-le descriu și Dtale I. U.

Părintele George, mai în săptămâna trecută, a fost la ceva alegere și fiind cu capul cam greu, între o mulțime de oameni străini auzind muzica trăgând, a început să joace în mijlocul pieții, că s'au foarte scărbit de el toți oamenii noștri, ear străinii numai ce au clătinat din capete, că între preoți se află și așa oameni !

Așa dară Unchiule, că îți pare că te roade nu știu ce la inimă când auzi astfel de lucruri ! ?

Acuma să-ți povestesc isprăvile păr. Vasilie, care eară nu-și prea caută de treaba lui. Dănsul

cam are datină să umble la „căfană“ și să se joace de-a cărțile, ceia-ce la un preot nu i stă bine. Mai săptămâna trecută, a venit după el un credincios să meargă să împărtășasca pe un bolnav cu s-tele taine. Părintele Vasilie nu s'a îndurat să lase cărțile, ci a făcut pe bolnav să mai aștepte, până a mai făcut câteva „partii“. Ear după-ce s'a dus și a isprăvit lucrul, eară a venit la cafenea și și-a pus molitvelnicul pe masă și a început a juca cărți și a bea. După aceea — pe semne încălzindu-se la cap — a început a-se încăiera în vorbe cu oameni cinstiți, de era acuși să iasă afară fără voia lui din cafenea. Destul și bine, că rușine au făcut destulă reventenții lui.

Pe astfel de oameni, eu I. U. bucuros i-aș căra în Criș unde-i apa mai afundă, numai dacă mi-ar da varmegia îngăduință.

Îmi pare că și Dta I. U. numai ce dai din cap, când cetești astfel de întâmplări rele. Eu și le-am scris, că dacă o fi să te întâlnești cu păr. Archip, să-i spui și lui cum stă treaba. Dar te rog frumos, că scrisoarea aceasta pentru toată lumea să nu o arăți nimărui, să se știe cumva dela cine ai auzit aceste, că n'aș vrea să știe păr. George ; dar mai vartos n'aș vrea să știe păr. Vasilie, că eu îți-am spus, căci e un om firetic care-'i gata să facă hârde și potcă din seniu.

Când oi mai avea vreme, poate că îți-oi mai scrie ceva I. U. și până atunci poftindu-ți bună sănătate, rămân cu aplecaciune.

Preotul Trăian.

După conferență.

— Repriviri asupra conferenței preoțești dela Beiuș. —

Conform unui conelus, luat în conferența din anul 1900, preoțimea din tractele protopresbiterale Beiuș-Vaşcou și-au ținut conferența de est-timp la olaltă în școala poporală din opidul Beiuș. Un raport despre acea conferență era binevenit. Că nu s'a făcut e sminta celor chemați. Publicul cetitor trebuie să știe, cele ce s'au petrecut și desbătut în acea conferență, ca să nu vină preoțimea din acele tracte sub prepusul, că s'a adunat numai pentru a-și satisface datorința.

Să vedem dar decursul conferenței menționate. La 7 Februarie n. a. c. preoțimea s'a întrunit în școala poporală din Beiuș. La orele 10 antemeridiane se face chemarea duhului sfânt, apoi se purcede la constituirea biroului. Ca președinte se alege R. D. Elia Moga protopresbiterul Beiușului, ca cel mai bătrân ; vicepreședinte : Vasilie Papp, protopresbiterul Vașcoului, ear notari : preoții : G. Bogdan și Cristea.

După constituire președintele deschide conferența cu o cuvântare instructivă și plină de sfaturi bune și folositoare. Se purcede apoi la cetirea celor două disertațiuni, pregătite pentru conferență. Cetirea disertațiunilor, cari altcum au fost ascultate cu viu interes, răpise timpul binisor. Finindu-se disertațiunile, conferența a trecut la desbătarea unor obiecte destul de momentuoase. Între altele

Urmează în supliment.

Supliment la „BISERICA și ȘCOALA“ Nr. 8,
Anul XXV,

s'a hotărât cu concludus, sumcă conferența aderează la concludusul conferenței din Chișineu, de a se eda de autoritățile noastre superioare o foaie periodică cu conținut religios-moral, edată în stil popular. La propunerea preotului T. Andru se acceptă concludusul de a să ruga V. Consistor să binevoiască a eda un circular relativ la acei păstoriți, cari s'au depărțat din comună, spre a fi preoțimea chiarificată despre aceea, că oare unde au să fie aceia enumerați, în parochia unde ei se află de present, ori unde sau născut?

S'au mai pertractat și desbătut încă chestia cu organul diecesan: „Biserica și Școala“ cerându se reducerea prețului acelei foi dela suma de 5 fl. la suma de trei.

Că se vor fi mai desbătut alte obiecte, nu-mi aduc aminte. Timpul era înaintat și nu mai era modru de desbătut ori conferat. Ședința ori mai bine conferența cu discuțiile s'au închis prin cuvântul Rev. Dlui Elia Moga.

Că mai erau obiecte de discutat nu incupe nici o îndoiială. Unul dintre disertanti, în cursul disertațiunei sale a pus la inima celor prezenți multe obiecte de interes general. Așa a fost rugată conferența a aduce concluduse cu privire la sərbarea strictă a sərbătorilor Mântuitorului și ale Născătoareii. Purcederea uniformă în privința sərbării zilelor consfințite sfinților, înactivarea școalei de adulți etc. Nu s'a pertractat și desbătut însuși nici anul dintre obiectele propuse de disertanti precum nu s'a pomenit nimic nici de pocăiții esistenți în tractele protopresbiterale.

Că nu s'a ocupat conferența de chestia pocăiților e un rău mare. Înșiși preoții, cari au în parochiile lor pocăiți, în interesul reputațiunei lor, trebuiau să pună chestia la desbateri. În casul acesta conferența trebuia să-și facă datorința. Nici una nici alta nu s'a făcut!

Din rapoartele conferențelor preoțești dela Chișineu și Ucuriș se vede că preoții acelor tracte s'au ocupat de chestia pocăiților. Faptul cumcă în acele tracturi secta nu progresează, ne îmbucură. Ne întristă însă împrejurarea, că dacă nu progresează, nici nu perde din proslăviți. Cumcă e așa probează destul de învederat ordinul mai nou al neobositului și treazului archipăstor a P. S. Sale Dlui episcop către Prea On. Dni protopresaiteri, în care li-se pune în datorință să fie neadormiți mai ales cu privire la trecerile unor credincioși la alte confesiuni și deschinit la pocăiți, dar o probează și împrejurarea că chiar în tractul Vașcoului în comuna Lunca încă sunt de present o ssamă de oameni, cari în decursul acestei ierni au primit și primesc bucuros la casele lor pe pocăiții din comunele Petroasa, Dumbrăvani și Brădet și încât aud mulți sunt pe calea a se pocăi. Preotul local ar trebui să nu fie prea încrezut, ci de cu vreme să folosească toate mijloacele oneste și permise de lege pentru a-și feri turma sa de acei sectari plini de duhul necurăției.

Cel mai zelos dintre toți sectarii de prin tractul Vașcoului e unul din Brădet. Acesta a venit aici ca ginere din comuna Petroasa, unde sunt vr'o 15 pocăiți; a cercat el în tot chipul să momesească și pe alții din comuna Brădet la trecere, dăr păstorul a fost la post, și oile nu-și le-a lăsat pradă sectarilor aceasta urmeze acum și preotul din Lunca, unde a cel sectar și-a iernat iarna presentă. Nu incupe nici cea mai mică îndoiială, că sectarul amintit va cutriera ori n'a cutrierat și alte multe sate din acest cerc. În cas necesar o putem dovedi.

Să fim deci trezi și la post, căci dușmanul ne atacă acolo unde nici cugetăm și unde ne vede mai debili.

Edată de ce am zis că conferența din Beiuș a făcut rău, că nu s'a ocupat de pocăiții deja aflători în tracte.

Incheiu cu dorința că pe viitor conferența să-și dea bine sama de toate cele, ce se petrec în tract și în cas de lipsă să nu se termine cu timpul oarelor douăsprezece din zi, ci să se continue până ce toate obiectele, ce cad în cadrul conferenței și interesează preoțimea tractuală nu vor fi limpezite pe deplin.

alfa.

D I V E R S E.

* *Consistor plenar.* Joi s'a ținut ședință plenară consistorială, sub presidenția P. S. S. Dlui Episcop diecesan Iosif Goldiș. Au luat parte următorii membri: P. C. S. vicarul V. Mangra, P. C. S. archimandritul Aug. Hamsea, C. Sa protosincelul Pap, dnii protopopi P. Mulescu, G. Sêrbu, I. Groza, C. Garban, dnii N. Oncu, R. Ciorogariu, A. Petrovici, Dr. N. Opran, Em. Ungurean, St. Antonescu, P. Truța, S. Baicu, G. Sêrb, I. Ștefănuț, P. Rotariu, G. Lazar, D. Popovici, T. Văfan, I. Moldovan, I. Petran, G. Purcariu.

Consistorul s'a ocupat de chestiunea pusă de membrul C. S. protosincelul Pap: cine este de drept președintele consistorului în absența Episcopului? Răspunsul s'a dat, că vicarul episcopesc. — Consistorul aprobă măsurile luate în afacerea zisei greve dela Institutul pedagogic. — A treia chestiune ce s'a discutat, a fost proiectul de regulament pentru afacerile interne ale consistorului, întocmit de comisia compusă din dnii V. Mangra, R. Ciorogariu, Oncu, Pap și Sêrb. — S'au luat dispozițiuni pentru alegerea de protopop în Halmagiu și pentru întregirea locurilor vacante de deputați sinodali, în următoarele cercuri: Giula (clerical), Lipova (mirean), Arad (mirean), Halmagiu (mirean), Vinga (mirean).

† *Necrolog.* Véd. Barbara Antonescu n. Beck, cu fiica Georgina véd. Roșescu, și cu fii minoreni Virgil și Camil, cu inimă frântă de durere anunță atât în numele lor, cât și în numele rudeniilor subscrise, precum și în numele tuturor altor rudeni amici și cunoscuți, că iubitul și neuitatul lor soț, respective tată, rudenie amic și cunoscut, Dimitrie Antonescu, avocat, odinioară as. ref. cons. membru al reprezentantei orasului, după morb îndelungat și suferințe grele, împărțit cu s. taine, a adormit în Domnul astăzi la 7 oare dimineată, în anul 56-al etății și 20 al fericitei sale căsătorii Rămășițele pamântegii ale scumpului reposat, asezate în casa proprie, Strada Bisericeii Nr. 12, se vor depune după ritul bisericeii gr. or. rom. în cripta de sub capela familiară dela mormintii de jos, spre odihna eternă, Sâmbate n. 9 mart. (24 febr.) 1901. la oarele 3 dupăameazi. Odihna eternă sufletului său și memoriei sale binecuvântare. Arad 8 Martie (23 Februarie) 1901. — Barbara Antonescu, soție. Georgina v. Roșescu, Virgil și Camil, fii. Stefan Antonescu, pres. de sedrie orf. în pensiune, cavalier al ord. Francisc Iosefin, unchiu. Oana Saveta și Ioan Antonescu frați. Georgiu și Aloisie Beck, cumnați.

* *Orduri noi.* M. Sa Monarchal, ca mare mareiestru al ordurilor Leopoldine și Francisc-Iosefine a introdus în aceste orduri câte un grad nou și anume în ord. Leop. gradul „clasa I.“ și în ord. F. I. gradul de „oficer“. Ordurile aceste vor consta în viitor deci din următoarele graduri. Ordul Leopoldin: 1) crucea mare; 2) clasa I.; 3) crucea de mijloc ș.; 4) crucea de cavalier. — Ordul Francisc-Iosefin: 1) crucea mare; 2) crucea mijlocie cu și fără stea; 3) oficer; 4) cavalier. M. Sa a încunostiințat despre aceste schimbări pe ministrul-presi-

dent al Ungariei cu preînaltul autograf din 24 Februarie a. c.

* *In interesul „Foi Pedagogice”*. a cărei apariție se sistase din lipsa (spriginului, Ven. dn. Paul Miulescu, protopop în Comlăușul-mare, a adresat învătătorilor din tractul sau următorii circulari:

„Incetarea „Foi Pedagogice”, redactată de dn. Dr. Daniil Barcianu la Sibiu, a adus rușine statului învățătoresc.

„Invătători ai neamului! Ștergeți această pată și trimiteți fie-care, prin oficiile parohiale, declarațiunea solemnă, că abonați acea foaie, nu altcum și oficiile parohiale, pentru bibliotecile școlare, ca astfel să exoperăm reapariția foii”.

Apelul ven. domn protopop al Comlăușului merită toată lauda; și e de crezut că nu a sunat în pustiu.

* *O sectă catolică pentru detronarea papelor*. Cetim în „Apostolul”, că la Rufaza (Spania) s'a descoperit un templu catolic schismatic, care de șase luni funcționa în mod clandestin sub direcțiunea spirituală a preotului. Preotul și 35 credincioși au fost arestați sub inculparea de insultă adusă Divinității. Secta avea ca program destituirea actualului pontifice cu alegerea altuia prin sufragiu universal în toată lumea catolică, abolirea dogmei infalibilității, a celibatului preoților și admiterea femeilor în rândul preoției. Procesul care se va face promite a fi foarte interesant.

Posta Redacțiunii.

I. N. Va urma în numărul viitor, în ordine chronologicală. Te rugăm și de celelalte, ca după posibilitate să nu lipsească nici dintr'un număr câte o predică.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de protopresviter în tractul Hălmașului cu parochia centrală Hălmașu, — devenit în vacanță prin trecerea în pensiuie a protopresviterului Ioan Groza subscrisul Consistor după ascultarea votului concernentului comitet protopresviteral publică acest concurs cu termen de 35 de zile computate dela ziua ce urmează după prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

I. Din parochia protopresviterală: Hălmașu cu filia Leștioara a) birul și stolele urmate; b) întregirea dotației dela stat, conform stabilirii și evaluării personale a alegândului protopresviter paroch.

II. Din protopresviterat: a) dotațiunea protopresviterală dela comunele din fostul comitat al Zărandului; b) dotațiunea dela parochiile adnecate din protopresviteratele Boroșineu și Buteni; c) competența pentru visitarea canonică și revisiunea socoților; d) retribuțiunea dela diecesă pentru inspecțiunea școlară și sedelele dela cununii de după cum va stabili Sinodul parochial.

Aspiranții la acest post se avisează ca în termenul indicat să-și prezinte la subscrisul Consistor recursurile lor instruite cu documentele de calificățiune prescrite prin §, 53 din Stat. org. și prin conlusalul congresual Nr. 111/888 și anume să dovedească, că au calificățiunea recerută dela reflectanți la parochii de clasa primă să producă atestat de maturitate și să dovedească cu atestat că au implinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțămitor, și că prin zelul și diligența lor s'au distins în rezultatul activității pe terenul bisericesc-școlar.

Se observă reflectanților, că amăsorat conlusalului Consistorial Nr. 10403/900 alegândul este îndatorat să contribue anual din dotațiunea sa protopresviterală și parochială cu 600 (șase sute) coroane spre acoperirea pensiunii protopopului Ioan Groza până va fi acesta în viață, care sumă alegândul va trebui să o plătească la cassa Consistorială în patru rate anuale egale ulterior.

Consistorul eparchial gr. or. rom. din Arad.

—□—

Pentru îndeplinirea parochiei vacante de a III-a clasă Holtmezeșu, protopresbiteratul Hălmașului, se escrie concurs cu termen de alegere de 30 de zile, dela prima publicare.

Emolumentele anuale sunt: a) 16 jugere de pământ arător și fânațe; b) birul preoțesc, câte una măsură cucuruz sfârmat dela 105 numere de casă; c) stolele îndatinate; d) întregirea dotațiunei dela stat 347 coroane 66 fileri.

Doritorii de a ocupa această parochie sunt avisați, recursurile provăzute cu toate documentele prescrite, adresate comitetului parochial până la 16/29 Martie a. c. a-le trimite oficiului protopresbiteral în Hălmașu.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: IOAN GROZA, m. p. adm. protop.

—□—

Pe baza decisului comitetului parochial, din 28 Ianuarie a. c. se publică concurs pentru stațiunea învățătorescă din Fadimac, cu următoarea dotațiune: 1) salariul învățătoresc în bani 600 cor.; 2) scripturistica 10 cor.; 3) conferența 20 cor.; 4) cortel liber și grădina de legume $\frac{3}{4}$ juger; 5) 24 metri lemne, din care are a-se încălzi și școala; 6) dela înmormântări 40 fileri, ear cu liturgie 80 fileri, unde este poftit.

Doritorii dacă ocupa acest post încât ar avea serviciu anterior în altă comună au să-și dovedească prin documente îndreptățirea la quinquenal ce au până acum și reflectarea la quinquenalul din Fadimac, mai departe sunt poftiți a-se presenta până la alegere în sf. biserică de acolo în vre-o Dumineca sau sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic bisericesc.

La acest post pot recurge numai învățători ori învățătoare cvalificate.

Ziua alegerei se ficează pe 30 zile dela prima publicare, ear alegerea în următoarea Duminecă.

Leucusști în 7/20 Faur 1901.

Cu înțelegerea comitetului ADAM ROSA, m. p. inspector școlar.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a parochiei vacante Ignești, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: Cuartur liber cu 2 chilii și grădina, usifructul a 16 jugh. pământ parte țărător; parte fânaț; birul dela 57 de case câte o măsură cucuruz sfârmat; stolele usuate și întregirea dotațiunei dela stat stabilită în suma de 394/594 cor. 67/67 fl. cari toate laolaltă dau venitul prescrite pentru parochii de clasa III-a.

Doritorii de a ocupa această parochie au a-și presenta petițiile ajustate conform Regulamentului pe calea Oficiului protopresbiteral din Buteni (N.-Buttyin) și a-se presenta în care-va Duminecă în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și în cele rituale.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: IOAN GEORGIA, m. p. protopresb.